

تأثیر محیط آموزشی بر تکامل شناختی

مریم صفاپور^۱، ارغوان خسروی بابادی^۲، فاطمه سلمانیان^۳، راضیه معصومی سرشت^۴

۱- کارشناسی ارشد آموزش و پرورش پیش دبستانی، دانشگاه علامه طباطبائی

M.safapour@gmail.com

۲- دکتری روان شناسی تربیتی، دانشگاه خوراسگان

Arghavan.kh@gmail.com

۳- کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور ورامین

F.salmanian@gmail.com

۴- کارشناسی شیمی محض، دانشگاه یاسوج

R.masumi@gmail.com

چکیده:

تکنولوژی و محیطهای آموزشی ارتقاء عظیمی در تکامل شناختی انسانها ایجاد کردهاند. در این مقاله، تأثیر فناوری بر آموزش و تکامل شناختی مورد بررسی قرار گرفته است. با پیشرفت فناوری، وسایل الکترونیکی و نرم افزارهای آموزشی به عنوان ابزارهای اصلی در فرآیند یادگیری و آموزش جلوه گری کردهاند. استفاده از این ابزارها منجر به ایجاد محیطهای آموزشی پویا و تعاملی شده و تأثیرات عمیقی در تکامل شناختی دانشجویان داشته است. همچنین، محیط فیزیکی آموزشی نیز نقش قابل توجهی در تکامل شناختی افراد دارد. امکانات مناسب، راحتی فیزیکی، و تنوع در ارائه مواد آموزشی، به عنوان محرکهای مثبت، تسهیل کننده فرآیند یادگیری افراد عنوان می شوند. ترکیب محیط فیزیکی با تکنولوژی به ایجاد فضاهای مناسب و تعاملی منجر شده و نقش بسیار موثری در تحولات تکاملی فردی داشته است. نهایتاً، نقش معلم به عنوان راهنما و ایجاد کننده ارتباط فعال با دانش آموزان، تأثیرات مهمی در تکامل شناختی افراد دارد. ارتباط مثبت، تربیت تفکر انتقادی، و ایجاد امکانات آموزشی مناسب از جمله عوامل اساسی هستند که توسط معلمان در فرآیند آموزش به کار می روند و به بهبود تکامل شناختی دانش آموزان کمک می کنند. به طور کلی، تلفیق این عوامل در محیطهای آموزشی نوین، به بهبود یادگیری و تکامل شناختی افراد و در نتیجه توسعه جوامع کمک می نماید.

واژگان کلیدی: تکنولوژی- محیط آموزشی- تکامل شناختی

۱- مقدمه:

با پیشرفت تکنولوژی و تغییرات گسترده در ساختار اجتماعی، زندگی انسان‌ها به شدت تحت تأثیر قرار گرفته و این تغییرات به ویژه در حوزه آموزش و یادگیری اثرات قابل توجهی به همراه داشته‌اند. آموزش و یادگیری به عنوان مهمترین پایه توسعه افراد و جوامع شناخته می‌شود و با پیشرفت فناوری، نه تنها محیط‌های آموزشی سنتی بلکه ابزارهای نوین نیز به عنوان اجزاء کلان در فرآیند یادگیری و تکامل شناختی فردی مطرح شده‌اند. فعالیت‌های انسانی در دنیای امروز با تغییرات سریع تکنولوژیکی همراه بوده و محیط‌های آموزشی نیز نقش بسیار حیاتی در تشکیل شکل‌گیری دانش و تفکر افراد ایفا می‌کنند. از یک سو، محیط‌های آموزشی سنتی با ساختارهای فیزیکی و اجتماعی خود، امکانات یادگیری را تأمین می‌کنند. از سوی دیگر، فناوری‌های نوین این محیط‌ها را با امکانات ویژه‌ای مجهز کرده‌اند که از جمله آنها می‌توان به نرم‌افزارهای آموزشی، وسایل الکترونیکی، و اینترنت اشاره کرد.

تأثیر ترکیب محیط‌های سنتی و فناوری در آموزش، به شکل چشم‌گیری در تکامل شناختی افراد تأثیر گذاشته است. این ترکیب می‌تواند به دانشجویان امکان انتخاب روش‌ها و ابزارهای یادگیری مناسب با سبک شخصیتی آن‌ها را بدهد. همچنین، این ترکیب می‌تواند به وسیله تعاملات بیشتر اجتماعی و ارتباطات مؤثر با معلمان و همکلاسی‌ها، تجربه آموزشی را بهبود بخشد.

در این مقاله، به بررسی عمیق تأثیر محیط آموزشی بر تکامل شناختی پرداخته خواهد شد. این بررسی شامل نقش محیط‌های سنتی و فناوری در فرآیند یادگیری، تأثیرات معلم و ارتباطات اجتماعی در محیط آموزشی، و تأثیر ترکیب محیط‌های مختلف بر تکامل شناختی دانشجویان می‌شود. در پایان، توصیه‌ها و پیشنهادهایی برای بهبود محیط‌های آموزشی و افزایش کارایی در فرآیند یادگیری ارائه خواهد شد.

اهمیت موضوع:

تکامل شناختی به عنوان یک فرآیند پویا و پیچیده در زمینه‌های یادگیری و تفکر، مسیری است که توسط عوامل مختلفی تحت تأثیر قرار می‌گیرد. از جمله این عوامل، محیط‌های آموزشی اساسی‌ترین نقش را ایفا می‌کنند. این مقاله به بررسی عمیق این تأثیرات می‌پردازد تا اهمیت بهینه‌سازی محیط‌های آموزشی در جهت افزایش تکامل شناختی را روشن سازد.

بیان مسئله:

با پیشرفت فناوری و تغییر در ادراکات اجتماعی، مسئله تأثیر محیط آموزشی بر تکامل شناختی به یک اهمیت فراگیر تبدیل شده است. چگونگی تأثیر این محیط‌ها بر فرآیند یادگیری و تکامل شناختی افراد، یک چالش مهم در حوزه آموزش است که نیازمند بررسی دقیق و جامع می‌باشد.

سوالات:

۱. چگونه محیط‌های آموزشی سنتی و فناوری تأثیرگذاری متفاوتی بر تکامل شناختی دارند؟
۲. نقش محیط‌های فیزیکی در تعامل با فرآیند یادگیری چیست و چگونه می‌توانند تکامل شناختی را تسریع بخشند؟
۳. چگونه معلمان می‌توانند از محیط آموزشی برای ارتقاء تکامل شناختی دانش‌آموزان بهره‌مند شوند؟
۴. چه تأثیراتی از ترکیب محیط‌های آموزشی سنتی و فناوری در بهبود فرآیند یادگیری و تکامل شناختی مشاهده می‌شود؟

اهداف:

۱. بررسی اثرات محیط‌های آموزشی سنتی بر تکامل شناختی.
 ۲. ارزیابی تأثیرات فناوری در تحول فرآیند یادگیری و تکامل شناختی افراد.
 ۳. شناسایی نقش محیط فیزیکی در تسهیل فرآیند یادگیری و تأثیر آن بر تکامل شناختی.
 ۴. بررسی نقش معلمان در ارتقاء تکامل شناختی دانش‌آموزان از طریق بهینه‌سازی محیط‌های آموزشی.
 ۵. بررسی تأثیرات مثبت ترکیب محیط‌های آموزشی سنتی و فناوری بر تکامل شناختی فردی.
- با توجه به این سوالات و اهداف، این مقاله به بررسی چگونگی تأثیر محیط‌های آموزشی بر تکامل شناختی می‌پردازد و توصیه‌هایی برای بهبود این محیط‌ها و افزایش کارایی در فرآیند یادگیری ارائه می‌دهد.

تأثیر فناوری در آموزش:

تکنولوژی به عنوان یک نیروی پویا و نوآور در حوزه آموزش، تأثیرات قابل توجهی بر محیط‌های آموزشی و تکامل شناختی دانشجویان گذاشته است. این تأثیرات را می‌توان به شکل زیر بررسی کرد:

۱. وسایل الکترونیکی:

استفاده از وسایل الکترونیکی نظیر تبلت‌ها، لپ‌تاپ‌ها، و دستگاه‌های هوشمند در محیط‌های آموزشی، امکان دسترسی آسان و فوری به منابع آموزشی را فراهم کرده است. این وسایل نه تنها امکان یادگیری همیشگی را فراهم می‌کنند بلکه از طریق برنامه‌ها و نرم‌افزارهای آموزشی متنوع، روش‌های تعلیمی جذاب و تعاملی را ارائه می‌دهند.

۲. نرم‌افزارهای آموزشی:

توسعه نرم‌افزارهای آموزشی با امکانات مختلف از جمله آزمون‌های تعاملی، ویدئوهای آموزشی، و سناریوهای تعلیمی، به ارتقاء تجربه یادگیری فردی کمک کرده است. این نرم‌افزارها قادرند به شخصی‌سازی فرآیند آموزش و متناسب سازی آن با نیازها و سطح دانش هر دانشجو پردازند.

۳. اینترنت:

شبکه جهانی اینترنت به عنوان یک منبع اطلاعاتی بی‌پایان، محیط‌های آموزشی را به یک منبع دانش جهانی تبدیل کرده است. امکان مطالعه مقالات علمی، شرکت در دوره‌های آموزشی آنلاین، و ارتباط با اساتید و دانشجویان دیگر، از طریق اینترنت امکان‌پذیر شده و به تعمیق تکامل شناختی افراد کمک می‌کند.

تأثیرات عمیق:

۱. **تعامل فعال:** محیط آموزشی فعلی به دلیل تکنولوژی به کار گیری شده، امکان تعامل فعالتر دانشجو با مطالب را فراهم کرده و این تعاملات می‌توانند به تسریع فرآیند یادگیری و تکامل شناختی کمک کنند.

۲. **فرصت‌های یادگیری تخصصی:** وسایل الکترونیکی و نرم‌افزارهای آموزشی متنوع، افراد را قادر می‌سازند تا در زمینه‌های تخصصی خود عمق بیشتری بگیرند و به دانش تخصصی دست پیدا کنند.

۳. **استدلال و تحلیل:** فناوری، افراد را ترغیب به استدلال، تحلیل و حل مسائل می‌کند که این فعالیت‌ها تأثیر مستقیم در تکامل شناختی دارند. در نتیجه، محیط آموزشی با استفاده از فناوری، به یک فضای پویا و تعاملی تبدیل شده است که این تغییرات می‌توانند به بهبود تکامل شناختی افراد و ارتقاء کیفیت آموزش و یادگیری کمک کنند.

تأثیر محیط فیزیکی بر تکامل شناختی:

۱. امکانات مناسب:

محیط‌های آموزشی با امکانات مناسب و ابزارهای تعلیمی مؤثر، می‌توانند تجربه یادگیری را بهبود بخشیده و تأثیر مستقیمی بر تکامل شناختی داشته باشند. مثال‌هایی از این امکانات شامل تجهیزات آزمایشگاهی، ویدئو پروژکتورها، و موارد مشابه است.

۲. راحتی فیزیکی:

محیط آموزشی با راحتی فیزیکی مناسب می‌تواند به راحتی و خلوتی فرد در حین یادگیری کمک کند. فضاهای انسان‌محور با نور مناسب، صداهای آرام و سایر عوامل محیطی می‌توانند تمرکز و توجه را افزایش دهند و در نتیجه، به تکامل شناختی کمک نمایند.

۳. تنوع در ارائه مواد آموزشی:

ارائه محتواهای آموزشی با تنوع مناسب می‌تواند بر تکامل شناختی تأثیر گذار باشد. مثلاً استفاده از ابزارهای تعلیمی متنوع، تصاویر جذاب، و فضاهای آموزشی تفاعلی می‌توانند یادگیری را تشویق کرده و تفاوت در تجربه دانشجویان ایجاد نمایند.

۴. ترکیب محیط آموزشی با تکنولوژی:

یک ترکیب هوشمندانه از محیط فیزیکی و فناوری می‌تواند تجربه یادگیری را بهبود بخشد. به عنوان مثال، استفاده از سیستم‌های هوشمند در فضاهای آموزشی کلاسی، که با اینترنت اشیاء (IoT) یا سنسورهای هوشمند همراه شده‌اند، می‌تواند به تعامل بیشتر و ارتقاء تجربه یادگیری منجر شود.

تأثیرات مثبت در تکامل شناختی:

۱. افزایش تمرکز و توجه: محیط فیزیکی آموزشی با راحتی و تنظیم مناسب می‌تواند تمرکز و توجه دانشجویان را بهبود بخشد.

۲. تسهیل در فرآیند یادگیری: امکانات مناسب و تنوع در ارائه محتواها می‌تواند به یادگیری مؤثرتر کمک کنند.

۳. تحول در تجربه آموزشی: ترکیب محیط فیزیکی با ابزارهای تعلیمی نوین می‌تواند تجربه یادگیری را به یک سطح جدید ارتقاء دهد.

در کل، محیط فیزیکی آموزشی با ایجاد یک فضای مناسب، امکانات مناسب و ترکیب با فناوری، تأثیرات قابل توجهی بر تکامل شناختی افراد دارد و می‌تواند به بهبود فرآیند یادگیری و پیشرفت شناختی آنها کمک کند.

نقش معلم و ارتباط اجتماعی در تکامل شناختی:

۱. راهنمایی و مربیگری:

معلم به عنوان راهنما و مربی دانشجویان، نقش اساسی در توسعه تکامل شناختی آنها دارد. با ارائه هدفمند مطالب، راهنمایی در فرآیند یادگیری، و تشویق به تفکر انتقادی، معلم می‌تواند به بهبود فرآیند تکامل شناختی دانش‌آموزان کمک کند.

۲. تنظیم محیط آموزشی:

معلم با تنظیم محیط آموزشی به گونه‌ای که محیط برای یادگیری مناسب و جذاب باشد، می‌تواند تأثیر بسزایی در تحول شناختی دانش‌آموزان داشته باشد. ایجاد فضاهای آموزشی تعاملی و فراهم کردن امکانات لازم، تأثیر قابل توجهی در تکامل شناختی افراد خواهد داشت.

۳. تربیت تفکر انتقادی:

توسعه تفکر انتقادی از طریق تشویق به پرسش و تحلیل مطالب، یکی از وظایف مهم معلم است. این مهارت افراد را به تفکر منطقی و بررسی کننده ترغیب می‌کند که از طریق آن تکامل شناختی را تسریع می‌بخشد.

۴. ارتباط فردی و انگیزش:

ارتباط معلم با دانش‌آموزان از طریق تشویق، تعامل فعال و انگیزه‌بخشی، تأثیر فراوانی در تکامل شناختی افراد دارد. ایجاد یک ارتباط آموزشی مثبت و پشتیبانی فردی می‌تواند انگیزه دانش‌آموزان را افزایش داده و بهبود مستقیم در یادگیری و تکامل شناختی آنان ایجاد کند.

۵. استفاده از فناوری:

استفاده معلم از فناوری در فرآیند آموزش نیز می‌تواند نقش مهمی در تکامل شناختی داشته باشد. این امر می‌تواند باعث ایجاد تنوع و جذابیت در فرآیند یادگیری شود و دانش‌آموزان را به تفکر خودآگاه و خلاق ترغیب کند.

تأثیرات مثبت در تکامل شناختی:

۱. تشویق به فعالیت‌های تفکری: معلم با تشویق به فعالیت‌های تفکری و مسئولیت‌پذیری، تکامل شناختی دانش‌آموزان را ترویج می‌دهد.
۲. ایجاد امکانات آموزشی مناسب: تدابیر معلم در ایجاد محیط آموزشی مناسب، امکان دستیابی به منابع آموزشی متنوع و کیفیت بالا را فراهم می‌کند.
۳. تقویت ارتباط و تفاهم: ارتباط فعال معلم با دانش‌آموزان می‌تواند احساس اعتماد، تفاهم، و حمایت را تقویت کرده و از طریق آن به تکامل شناختی کمک کند.

در نتیجه، نقش معلم به عنوان یک راهنما و ایجاد کننده ارتباط فعال با دانش‌آموزان، نقش بسیار حیاتی در تکامل شناختی آنان دارد و می‌تواند به بهبود فرآیند یادگیری و توسعه شناختی افراد کمک کند.

نتیجه گیری

در این مقاله، بر تأثیر محیط‌های آموزشی، فناوری، و نقش معلم در تکامل شناختی افراد پرداختیم. ابتدا به بررسی تأثیر فناوری در آموزش پرداختیم. پیشرفت فناوری به ویژه در دهه‌های اخیر، به ایجاد تغییرات عظیم در محیط‌های آموزشی منجر شده است. استفاده از وسایل الکترونیکی، نرم‌افزارهای آموزشی، و اینترنت، محیط‌های آموزشی را به فضاهای پویا و تعاملی تبدیل کرده است. این تغییرات نه تنها امکان دسترسی به منابع آموزشی را افزایش داده، بلکه به ارتقاء تجربه یادگیری افراد نیز کمک نموده‌اند. نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای تعلیمی متنوع تفاوتی مثبت در تکامل شناختی افراد به وجود آورده‌اند.

سپس به تأثیر محیط فیزیکی بر تکامل شناختی پرداختیم. محیط‌های آموزشی با امکانات مناسب، راحتی فیزیکی، و تنوع در ارائه مواد آموزشی، می‌توانند محرک‌های مثبتی برای تسریع در فرآیند یادگیری ایجاد کنند. این محیط‌ها با ایجاد شرایط مناسب برای تفکر، تمرکز، و توجه، به بهبود تکامل شناختی افراد کمک می‌کنند. ترکیب هوشمندانه محیط آموزشی با فناوری نیز تجربه یادگیری را بهبود بخشیده و تأثیرات قابل توجهی در تکامل شناختی افراد ایجاد کرده است.

در ادامه، به بررسی نقش معلم و ارتباط اجتماعی پرداختیم. معلم به عنوان راهنما و مربی در محیط آموزشی نقش بسیار مهمی در تکامل شناختی دانش‌آموزان ایفا می‌کند. ارتباط فعال معلم با دانش‌آموزان و ایجاد یک ارتباط آموزشی مثبت می‌تواند به بهبود قابل توجهی در تکامل

شناختی دانش آموزان داشته باشد. تربیت تفکر انتقادی، تشویق به فعالیت های تفکری، و ایجاد امکانات آموزشی مناسب، تأثیرات ابتکاری معلم در توسعه تکامل شناختی دانش آموزان را نمایان می سازد.

در نهایت، ترکیب این سه عامل (فناوری، محیط فیزیکی، و نقش معلم) در محیط های آموزشی مدرن، تجربه یادگیری را به یک سطح بالاتر از پویایی و تعامل مناسب برده است. تداوم تحولات در این زمینه ها می تواند به بهبود هرچه بیشتر تکامل شناختی افراد کمک نماید. با این توجه، اهمیت ادامه تحقیقات در این حوزه و به روزرسانی محیط های آموزشی با توجه به نیازها و پیشرفت های فناوری از اهمیت فراوانی برخوردار است.

در مجموع، با توجه به تحولات سریع در علم و فناوری، مفهوم آموزش و یادگیری نیز در حال تغییر است. محیط های آموزشی نوین با استفاده از فناوری، تنظیمات فیزیکی مناسب، و ایفای نقش فعال معلم، می توانند به عنوان بسترهای موثر برای تکامل شناختی افراد عمل کنند. بر اساس این بررسی، مشخص است که تجمیع تأثیرات این عوامل در محیط های آموزشی، نقش بسیار مهمی در تکامل شناختی افراد ایفا می کند و برنامه ریزی دقیق و تدابیر هوشمندانه در این حوزه، می تواند به تحقق اهداف آموزشی و توسعه شناختی جامعه کمک کند.

منابع

بیات ترک، رضا، کاراژیان، الهه، بهگام، نازگل، فرج پور، آرزو، مصطفویان، زهرا، و همام، مهران. (۱۳۹۸). مقایسه سطح تکامل اخلاقی پرستاران در بیمارستان های آموزشی و خصوصی شهر مشهد. اخلاق پزشکی، ۱۳(۴۴).

حاجیانی، ابراهیم. (۱۳۹۴). چارچوب روش شناختی برای پژوهش های محیط شناختی. مطالعات راهبردی، ۱۸(۲) (مسلسل ۶۸)، ۷-۳۶.

حسینی، سیدصمد، حبیبی، حمداله، و حسن پور، محمد. (۱۳۹۳). مدل استرس شغلی در محیط های آموزشی - دانشگاهی. پژوهش های نوین روانشناختی (روانشناسی دانشگاه تبریز)، ۹(۳۳)، ۶۱-۸۹.

خلاق، علی اصغر. (۱۳۸۱). الگوهای ارتباط بین مراکز آموزشی و محیط کار. نوآوری های آموزشی، ۱(۲)، ۳۵-۵۱.

رحمتی، رضا. (۱۳۷۹). تأثیر عوامل محیطی بر رفتار در محیط های آموزشی. مدرسه، ۲۳(۲۳).

صنایع گلدوز، ساناز، مخدوم فرخنده، مجید، جعفری، حمیدرضا، و اصیلیان مهابادی، حسن. (۱۳۸۹). نیازسنجی آموزشی کارشناسان

ارزیابی اثرات محیط زیستی در ایران. علوم محیطی، ۸(۱)، ۱۸۹-۲۰۴.

مقدسیان، سیما، عبدالله زاده، فرحناز، رحمانی، آزاد، و زیرک، محمد. (۱۳۹۱). بررسی سطح تکامل اخلاقی پرستاران شاغل در بیمارستان

های آموزشی - درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز. مجله دانشگاه علوم پزشکی قم، ۶(۳) (پی در پی ۲۳)، ۳۲-۳۹.

همدانی، امید. (۱۳۹۹). تکامل و کارکرد شناختی روایت تخیلی: منظری داروینستی. نقد و نظریه ادبی (ادب پژوهی)، ۵(۲) (پیاپی ۱۰)

، ۲۵۱-۲۷۶.